

Moodul „MAJANDUS“

Mooduli maht ja õppeained:

1. Majandus-ja ettevõtlusõpe	1 kursus
2. Majandusgeograafia	1 kursus
3. Suhtlemispsühholoogia	1 kursus
4. Majandussimulatsioon	1 kursus
5. Töötamine ja töövarjupraktik	1 kursus
6. Juhtimine ja projektijuhtimine	1 kursus

Mooduli eesmärk

Majandusmooduli eesmärk on õpilastes majandusmaailma toimimise mõistmine teooria ja kontekstide tundmaõppimise ning majandussimulatsioonide kaudu. Mooduli ainekursuste sisu kujundamise kaudu taotletakse ettevõtliku hoiaku ja meeskonnatööoskuste kujunemist. Õppes keskendutakse analüüsile ja kaasuspõhisele õppele, võrdselt väärtustatakse nii detailide tundmist kui üldistamise ja järelduste tegemise oskust.

Õppeainete kirjeldused

1. Kursus „Majandus- ja ettevõtlusõpe“

Kursuse lühikirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärk on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksiksiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Kursus annab õpilasele ülevaate majanduse ja ettevõtluse põhimõistetest ja toimimisest. Kursus selgitab majandusprotsesside olemust ja kujundab oskust mõista ning kasutada majandusalast terminoloogiat. Samuti saab õpilane ülevaate ettevõtluskeskkonnast Eestis ning algteadmised sellest, kuidas alustada ettevõtlusega.

Õpitulemused

Kursuse lõpetaja:

- 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- 2) seletab ja kasutab ettevõtluse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;

- 3) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ning tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 4) saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; planeerib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- 5) tunneb tööseadusi ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule.

Hindamine

Kursuse jooksul hinnatakse nii õpilaste teoreetilisi teadmisi kui ka praktiliste tööde täitmise oskusi, kaasuspõhiste ülesannete lahendamist (sh seoste loomist ning õigete järelduste tegemist).

Ainekursuse hinne on numbriline ning see kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ning iseseisvate tööde hinnetest.

2. Kursus „Majandusgeograafia“

Kursuse lühikirjeldus

Majandusgeograafia ainekursuse eesmärk on anda ülevaade majandusharude peamistest paigutusteguritest ja majandustegevuste jaotusest erinevate sektorite vahel, majandusressursside jaotusest Eesti erinevates piirkondades ning loodusressursside mõjust Eesti ja Otepää piirkonna majandusele. Õpitakse väärtustama kodukoha looduslikku, majanduslikku ja kultuurilist mitmekesisust. Kursuse käigus õpitakse leidma geograafilist infot ning kasutama ja rakendama nii emakeelseid kui ka võõrkeelseid usaldusväärseid teabeallikaid. Õpitakse tõlgendama ja analüüsima erinevaid majandustekste ning tegema saadud info põhjal kehtivaid järeldusi.

Kursus tugineb põhikooli ja gümnaasiumi kohustuslikes kursustes omandatud teadmistele, oskustele ja hoiakutele ning on tihedalt seotud erinevates sotsiaalainetes õpitavaga. Õppesisu lõimub kodukoha loodusega, mis loob parema võimaluse mõista kodukoha majanduse arengueeldusi ja mõjusid ning olla kodukoha jätkusuutliku arengu tundmise kaudu aktiivne kodanik.

Õpitulemused

Majandusgeograafia ainekursuse läbimise järel õpilane:

- 1) analüüsib loodusressursside, tööjõu, kapitali, turgude mõju kohta kohalikule majandusele ning majanduse spetsialiseerumisele;
- 2) selgitab majandusnähtuste ruumilist levikut ja majanduse paigutuse küsimusi;
- 3) rühmitab majandustegevused erinevate sektorite vahel;
- 4) oskab tuua näiteid majanduse erinevatest tasanditest;
- 5) oskab tuua näiteid kohalikest majandusressurssidest ja iseloomustada majanduse arengueeldusi;
- 6) toob näiteid eri tüüpi ettevõtete kohta Otepää vallas;
- 7) toob näiteid kohalike ettevõtete toodete kohta ja väärtustab neid tooteid;
- 8) kohaliku ettevõtluse paigutuse kaardistamine;
- 9) oskab hinnata ettevõtluse mõju Otepää piirkonnale ja kohalikule kogukonnale;

- 10) toob näiteid ettevõtlusega seotud keskkonnaprobleemidest ja nende võimalike lahenduste kohta;
- 11) leiab nii eesti-kui ka võõrkeelsetest allikatest geograafiaalast infot ning tõlgendab, üldistab ja hindab seda kriitiliselt.

Hindamine

Ainekursus hinnatakse viiepallisüsteemis. Hinnatakse õpilase uurimuslikke oskusi (probleemi püstitamine, hüpoteesi sõnastamine, töö planeerimine info kogumine ja töötlemine, analüüs, esitlemine), teabeallikate kasutamist ja leitud info kriitilist hindamist ning õppekäikudel ja rühmatöodes osalemist.

3. Kursus „Suhtlemispsühholoogia“

Kursuse lühikirjeldus

Kursuse eesmärgid on toetada tervikliku, iseseisva ja teisi arvestava inimese kujunemist. Õpilane omandab teadmisi inimeste vahelise suhtlemise seaduspärasuste kohta, suudab enda käitumist paremini kontrollida, väärtustab ennast ja teisi enda ümber.

Ainekursust toetavad erinevad arutelud, otsustusmängud, rollimängud jt aktiivsed õppemeetodid.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub kursuse ulatuses ühtlaselt;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 5) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: arutelud, diskussioonid, juhtumianalüüsid, paaristööd, rollimängud, rühmatööd, väitlused, praktilised harjutused, töölehtede täitmine, infootsingud teabeallikatest jne;
- 6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 7) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga ning ainekäsitus on võimalikult õpilaskeskne.

Õppesisu

1. Sissejuhatus – suhtlemine meie sees ja meie ümber
2. Emotsioonid (põhiemotsioonid ja emotsioonide väljendamine)
3. Vajadused ja motivatsioon
4. Enesehinnang, Johari aken ja temperament
5. Psühholoogilised kaitsed
6. Sotsiaalne interaktsioon, suhtlustasandid (E. Berne)
7. Kommunikatsiooniliigid ja suhtlemisvahendid
8. Suhtlemistõkkes

9. Kuulamisoskused ja kehakeel
10. Mina-sõnum ja konfliktide lahendamine
11. Isikutaju
12. Sotsiaalsed protsessid
13. Sotsiaalsed grupid, grupimõtlemine
14. Teadus ja inimkatsed
15. Enda ja teiste motiveerimine ja mõjutamine, emotsionaalne intelligentsus
16. Stress ja läbipõlemine

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) mõistab inimese taju, õppimise, emotsioonide, motivatsiooni, isiksuse, ja sotsiaalsete protsesside põhilisi seaduspärasusi ning tunneb neid enda ja teiste käitumises;
- 2) tunneb igapäevaelus kasutusel olevaid suhtlemisega seotud mõisteid ja kontseptsioone;
- 3) oskab rakendada suhtlemise seaduspärasusi enda käitumise analüüsimisel ja suhtlemisoskuste arendamisel;
- 4) mõistab inimeste erinevuste päritolu ja individuaalsust ning väärtustab individuaalseid ja kultuurilisi erinevusi;
- 5) analüüsib põhiliste sotsiaalsete protsesside mõju inimese käitumisele igapäevaelus;
- 6) mõistab ja kirjeldab suhtlemisalaste teadmiste rakendamise võimalusi igapäevaelus.

Kursuse lõpuks õpilane:

- 1) on osalenud 80% kontakttundidest;
- 2) esitab kursuse jooksul nõutud kirjalikud tööd.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest kooli gümnaasiumiosa õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhiline ülesanne on toetada õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamises, pakkudes võimalusi enesehindamiseks. Suhtlemispsühholoogias hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu. Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

4. Kursus „Majandussimulatsioon“

Eesmärk

Ainekursus on praktiline õpe majandussituatsioonide või ettevõttepraktika baasil, millele eelneb teoreetiline sissejuhatus ning järgneb analüüs.

Ainekursus korraldatakse koostöös kooliväliste partneritega (nt MTÜ Ettevõtlusküla, ettevõtted, arendus- ja ettevõtluskeskused jt) lähtuvalt kooli õppekava eesmärkidest. Eesmärk on asetada õpilane reaalsesse majandusolukorda, mille lahendamises ta peab rollist lähtuvalt olema aktiivne osaleja. Ainekursuse laiem eesmärk on toetada ettevõtliku hoiaku kujunemist ning avardada majandusalaseid teadmisi.

Õpitulemused:

- 1) õpilane on aktiivselt osalenud majandussituatsioonides või ettevõttepraktikal;
- 2) õpilane oskab anda läbitud majandussimulatsioonile või praktikale tähendusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid;
- 3) õpilane oskab saadud kogemust seletada ja üldistada.

Hindamine

Ainekursus on positiivselt hinnatud, kui õpilane on aktiivselt kaasa teinud kõikides praktilises ülesannetes ning osalenud kokkuvõtvast seminaris.

5. Kursus „Töötamine ja töövarjupraktika“

Eesmärk

Ainekursuse eesmärk on viia õpilane kurssi tööturul alustavale inimesele vajalike teadmiste ja oskustega, et toetada enese edukat organiseerimist ühiskonnaelus ja arendada õpilase enesetõhusust. Õpilase ettevõtlikkuspädevuse arendamiseks läbib õpilane ühes asutuses töövarjupraktika.

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) tunneb Eesti töötamise õiguslikku ja olemuslikku keskkonda;
- 2) tunneb töötamisele seatud tervisekaitse ja tööohutuse nõudeid;
- 3) tunneb töötaja õigusi ja kohustusi;
- 4) tunneb asutuste ja ettevõtete eduka toimimise aluseid ja eeldusi;
- 5) on läbinud töövarjupraktika vabalt valitud organisatsioonis;
- 6) esitleb läbitud praktikakogemust ning suudab praktikalugude põhjal töötamise nn kõõgipoolt üldistada ja analüüsida.

Hindamine

Hindamise aluseks on töötamist puudutavate kaasuste lahendamine, töövarjupraktika läbimine ja kokkuvõtvast seminaris osalemine.

6. Kursus „Juhtimine ja projektijuhtimine“

Eesmärk

Ainekursuse eesmärk on toetada majandusmooduli üldeesmärkide saavutamist.

Ainekursusega antakse ülevaade juhtimise rollist majanduse ja ühiskonna toimimises.

Ainekursusel sisustatakse juhtimise põhimõisted ja kirjeldatakse põhilisi juhtimisfunktsioone, õpitakse tundma juhtimiskeskondi ja juhtimise tööriistu, tutvutakse erinevate sektorite

juhtimise eelduste ja erisustega, selgitatakse juhtimise õiguslikku korraldust ning õpitakse juhtimist vaatlema juhi ja ettevõtja pilgu läbi.

Ettevõtliku hoiaku kujundamise ja süvendamise eesmärgil koostavad õpilased personaalse või ühisprojekti ning viivad selle ellu planeerimisest kuni teostuseni. Õpilastele antakse ülevaade projektijuhtimise teoriast ja projektipõhise juhtimise eripärast, projektimeeskondadest ja nende toimimisest.

Ainekursusel rakendatakse kaasava õppimise põhimõtet, st õpitakse palju üksteise kogutud juhtimislugudest ja loetud juhtimisalasest kirjandusest. Õpetaja-juhendaja roll on luua õppevara ja juhendada protsessi, tagasisidestada õpilaste konstrueeritud teadmisi ning üldistada õpilaste teadmisi ja kogemusi.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) mõistab juhtimise rolli majanduse ja ühiskonnaelu toimimises;
- 2) oskab loetleda juhtimisfunktsioone ja neid kaasustes ära tunda;
- 3) tunneb erinevate sektorite juhtimise erisusi;
- 4) oskab nimetada juhtimiskeskondi ja juhi tööriistu;
- 5) arutleb otsustamise kui juhi põhitöö üle;
- 6) oskab põhjendada, miks juhi ametit nimetatakse üksildaseks;
- 7) oskab konstrueerida, esitleda ja analüüsida juhtimislugu;
- 8) on läbi lugenud ühe juhtimisalase raamatu ning esitleb seda kaasõppijatele seminaris;
- 9) koostab, viib ellu ja kaitseb ühe lihtsama projekti;
- 10) oskab koostada projektianalüüsi.

Hindamine

Õpilast hinnatakse viiepallisüsteemis kooli õppekava üldosas toodud tingimustel ja korras.

Õpilane analüüsib juhtimisalaseid kaasuseid, konstrueerib ja esitleb õpetaja antud juhiste põhjal ühe juhtimisloo või loeb ja esitleb ühe juhtimisalase raamatu, ning koostab ja kaitseb ühe projekti. Kõrgeima hinde saavad õpilased, kes püstitavad ambitsioonikad eesmärgid, mis parimal viisil aitavad kaasa ainekursuse eesmärkide saavutamisele, ning viivad oma ideed ka ellu.